

بررسی نقش و اهمیت توجه به علم در شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی

رحمان سلطانی

کارشناس ارشد تاریخ-تاریخ اسلام، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نور

(آدرس پست الکترونیک: soltanirahman@yahoo.com)

چکیده

برآیند گسترش دین اسلام در سرزمین‌های وسیع و به تبع آن، ایجاد بستری نو و حضور متفکرانی که در این چهارچوب فرصت اندیشه و باز اندیشی یافتند، تمدنی درخشان بود که البته به ناحیه خاصی تعلق نداشت و تنها نام فرهنگ و تمدن اسلامی برانده‌ی آن بود. همه‌ی تمدن‌های تحت حوزه‌ی نفوذ اسلام، بخش برجسته‌ی تمدنی خود را به حوزه‌ی اسلام آوردند و کار ویژه‌ی دین اسلام این بود که امکان سازش و همکاری میان این تمدن‌های متفاوت و گاه متناقض را با آموزه‌های خود فراهم کرد و از تفاوت‌ها فرصت ساخت. از ویژگی‌های تمدن اسلامی توجه به علم و دانش و توجه ویژه به دانشمندان بود. تولید و توسعه علم در تمدن اسلامی که به لحاظ تئوری و در شیوه عملی مورد عنایت خاص قرار گرفته است و مسلمانان از اندوخته‌های علمی سایر تمدن‌ها بهره برده اند به طوری که در طول چند قرن در علوم مختلف از جمله ریاضیات، نجوم، شیمی، فیزیک، پزشکی و... پیشرفت شگفتی نمودند. در شکل دهی به تمدن اسلامی نقش و اثر بسیار مهمی داشته اند در این پژوهش با استفاده از منابع متنوع و گزارش‌ها و مستندات تاریخی، به نمونه‌هایی از موارد ارتباط بین علم و دانش و ظهور و شکل‌گیری تمدن در ایران پس از اسلام اشاره کرده و به پاسخ به این پرسش پرداخته می‌شود که نقش علم و دانش در توسعه و پیشرفت تمدن‌ها یا افول آنها به چه میزان است و به چه عواملی بستگی دارد.

کلمات کلیدی: دانش، پیشرفت، تمدن، ایران، اسلام،

نکات برجسته پژوهش

- با وجود پرداختن به ویژگی‌های دوران اعتلا و شکوفایی تمدن اسلامی، کمتر به نقش علم و دانش در گسترش و پیشرفت تمدن اسلامی در طول تاریخ مطالعاتی صورت پذیرفته است؛
- بررسی فرصت‌ها و چالش‌های استفاده از ابزار و اهرم دانش به عنوان پیشران تمدن نوین اسلامی؛
- ارائه پیشنهادهاى بازتولید تمدن اسلامی با محوریت علم و دانش.